

Láska a zákon

Texty na tento týden

Jk 2,1–13

Základní verš

„Na Božím soudu není milosrdenství pro toho, kdo neprokázal milosrdenství. Ale milosrdenství vítězí nad soudem.“ (Jk 2,13)

Po cestě z Jeruzaléma do Jericha prochází nejdříve kněz a potom Levita. Oba vidí na cestě ležet zraněného člověka. A přestože pravděpodobně šli plnit náboženské povinnosti, nebyli ochotni pomoci zraněnému člověku – raději tohoto nešťastníka oklikou minuli. Nakonec šel kolem Samařan, který byl napůl pohanem, a tomu se nešťastníka zželelo, ovázal mu rány a odvezl jej do hostince, kde se mohl uzdravit. Současně se zavázal, že zaplatí další výlohy spojené s touto událostí (L 10,30–37).

Ježíš tento příběh vyprávěl jako reakci na zákoníkovu otázku na věčný život. Místo aby zákoníkovi řekl „Musíš se více snažit!“ nebo „Pracuj víc!“, vykresluje obraz lásky v praxi. Podle tohoto příběhu máme pomáhat druhým v situaci hrozícího nebezpečí, při nepříznivých okolnostech, a milovat dokonce i ty, kteří nám jsou nesympatičtí.

Pravá láska vyžaduje odvahu – a tu často nemáme; tento postoj nevychází z naší přirozenosti. Pravá láska nás vybízí ke zbourání hradeb, které nás oddělují od lidí zvenčí i uvnitř církve.

Muž se zlatým prstenem

¹Bratří moji, jestliže věříte v Ježíše Krista, našeho Pána slávy, nesmíte dělat rozdíly mezi lidmi. ²Do vašeho shromáždění přijde třeba muž se zlatým prstenem a v nádherném oděvu. Přijde také chudák v ošumělých šatech. ³A vy věnujete svou pozornost tomu v nádherném oděvu a řeknete mu: „Posaď se na tomto čestném místě,“ kdežto chudému řeknete: „Ty postůj tamhle, nebo si sedni tady na zem.“ ⁴Neděláte tím mezi sebou rozdíly a nestali se z vás soudci, kteří posuzují nesprávně? (Jk 2,1–4)

Osobní studium

Text v Jk 2,1–4 mluví o rozdílech. Jeden člověk je bohatý, dobře oblečen a očividně důležitý, zatímco druhý je v odraných šatech, je bezvýznamný. Jednomu se dostává nejvyšších poct, druhému pohrdání. Jednomu nabízejí pohodlné křeslo, druhému místo někde vzadu nebo na zemi.

Tato popisovaná situace se odehrává během bohoslužby. Řecký výraz použitý ve druhém verši pro shromáždění – synagógé – se pravděpodobně tehdy používal pro židovsko-křesťanskou sobotní bohoslužbu, která se většinou konala v soukromých domech (Sk 18,7,8).

V řecko-římské kultuře 1. století se kladl velký důraz na to, kde kdo seděl. Od bohatých, vzdělaných a politicky vlivných lidí se očekávalo, že budou pro shromáždění přínosem. Jakýkoliv dar pro veřejné či náboženské projekty zavazoval příjemce k nějaké protislužbě vůči dárci. Laskavost se oplácela loajalitou a štedrost veřejnou vděčností. Několik křesťanů z vyšších společenských tříd, kteří navštěvovali shromáždění, očekávalo od ostatních patřičný přístup. Jeho ignorováním by se církev mohla dostat do řeči a pomluv ve společnosti. Neschopnost řešení problému zda dostát společenské normě, nebo odmítnout společenské konvence by se mohla stát příčinou rozdělení a sporů.

Jaké společenské zvyky jsou zmíněny v textech v Mk 2,16 a L 11,43? V čem odporují zásadám evangelia?

Není hříchem být chudým ani bohatým. Měřítka našeho křesťanství spočívá v něčem jiném – jakým způsobem jednáme s lidmi, kteří se od nás liší věkem, majetkem, vzděláním či dokonce náboženským přesvědčením. Máme tendenci projevat více úcty k lidem, o nichž si myslíme, že stojí ve společenském žebříčku nad námi, než k těm, kteří jsou pod námi. Jako křesťané bychom měli mít na paměti, že nejdůležitější pro nás je, co po nás Bůh žádá a co nám radí, a teprve potom se máme ohlížet na společenské konvence (Ř 12,2).

Aplikace

Netoužíš po uznání ostatních lidí a po popularitě? Jak se můžeš naučit tento problém v sobě rozpoznat a jak se s ním můžeš vypořádat?

Ježíšova vzácné jméno

5Poslouchejte, milovaní bratři: Copak Bůh nevyvolil chudáky tohoto světa, aby byli bohatí ve víře? Nemají právě oni zdědit království, které Bůh zaslíbil těm, kdo jej milují? 6Vy ale chudého klidně ponížíte! Nejsou to přitom právě bohatí, kdo vás utiskuje a vládí po soudech? 7Nerouhají se právě oni tomu vzácnému jménu, kterým jste označeni? (Jk 2,5–7; B21)

Osobní studium

Knižní evangelisté vědí, že často ten, kdo má málo, zakoupí nejvíce křesťanských knih. V místech, kde žijí zámožní lidé, není vždy snadné prodat křesťanskou literaturu. Lidé, kteří zde bydlí, jsou často spokojeni s tím, co mají a čeho dosáhli, a nemají potřebu řešit duchovní záležitosti. Se stejným jevem se setkáme i v jiné oblasti – sbory nejrychleji rostou na místech, kde je velké ekonomické či sociální strádání. Je tedy namísto otázka, zda nejsou lidé, co zápasí s většími potížemi, otevřenější naději, kterou přináší Ježíš, než ti, co si myslí, že si vystačí sami.

Z veršů v Jk 2,5,6 je patrné, že v tehdejší církvi měli mnoho bohatých i chudých lidí. Bůh povolal chudé – přestože jsou vyloučeni ze společnosti – aby se stali „bohatými ve víře“. Na druhé straně bohatí používali svůj majetek k „útisku“ chudých. Tento problém, kdy bohatí vykořisťují chudé, přetrvává dodnes. Ba co hůř, římský zákon uzákonil diskriminaci chudých a stavěl se na stranu bohatých lidí.

„Lidé z nižších sociálních vrstev, o nichž se společnost domnívala, že jednají jen ve vlastním ekonomickém zájmu, nemohli obžalovat člověka z vyšší třídy. Zákony také vymezovaly krutější tresty pro lidi z nižších vrstev než pro lidi z vyšších společenských tříd – a to za stejný trestný čin.“ (Craig S. Keener, The IVP Bible Background Commentary: New Testament, 694)

Jak je v Jk 2,7 popisován dopad takového jednání?

Takové jednání je rouháním proti „vzácnému jménu“ Ježíš. Špatné jednání je zlé samo o sobě; ještě horší je, když je činí lidé, kteří se hlásí k Ježíšovu jménu. A ještě horší by bylo, kdyby v Ježíšově jménu použili své bohatství nebo moc k výhodnému zisku nad ostatními členy sboru – což velmi často vede k rozdělení a sporům. Musíme být proto opatrní, když se naše slova a činy spojují s „vzácným jménem“ a dobrou pověstí Ježíše Krista, se kterým se ztotožňujeme.

Aplikace

Je váš sbor místem, kde pocítují lidé svoji hodnotu a úctu bez ohledu na svůj původ, sociální postavení, svéráznost atd.? Pokud ne, co můžete změnit?

Milování bližních

⁸Jestliže tedy zachovááte královský zákon, jak je napsán v Písmu: „Milovati budeš bližního svého jako sám sebe,“ dobře činíte. ⁹Jestliže však někomu straníte, dopouštíte se hříchu a zákon vás usvědčuje z přestoupení. (Jk 2,8.9)

Osobní studium

Jak souvisí Jk 2,8.9 s texty v Lv 19,17.18 a Mt 5,43–45?

Jakub nazývá Boží zákon „královským zákonem“ (Jk 2,8), protože je to zákon Krále králů (Zj 19,16), který Ježíš rozebírá v Kázání na hoře (Mt 5–7). V Novém zákoně je devět zmínek o milování bližního, první z nich je v Mt 5,43. Ježíšova slova v tomto textu naznačují, jakým způsobem posluchači v té době chápali text zapsaný v Lv 19,18. Slova, která tomuto nařízení předcházejí, zdánlivě dávají na stejnou rovinu slova „bližní“ a „bratr“, když je nejprve zakázáno „nenávidět bratra“ (Lv 19,17) a poté je zopakováno: „Nebudeš se mstít synům svého lidu, ale budeš milovat svého bližního jako sebe samého...“ (Lv 19,18). Zdá se, že někteří učenci v tehdejší době tento příkaz interpretovali tak, že je správné, když Izraelci nenávidí nebo opovrhují těmi, kdo nejsou z izraelského národa. To však v tomto textu není přímo vyjádřeno. Důsledkem bylo, že lidé, kteří nebyli Izraelci, se automaticky započítávali mezi jejich nepřátele. Dnes víme, že takové smýšlení existovalo i ve skupině zbožných Židů v Kumránu, kteří se oddělili od svého okolí. V jejich učení je zaznamenán příkaz, aby nenáviděli „děti tmy“ a „muže zatracení“ (The Community Rule 1QS 1:10; 9:21.22). Do těchto skupin zahrnovali nejen cizince, nýbrž také Izraelce, kteří odmítali učení této skupiny.

„Hřích je tím největším zlem a je na nás, abychom hříšníkům se soucitem pomáhali. Mnoho lidí bloudí, uvědomují si svoji pošetilost a stydí se za ni. Touží po slovu povzbuzení. Přemýšlejí o svých chybách a omylech, a to je dohání na pokraj zoufalství. Nesmíme k nim být lhostejní. Potřebují naši pomoc a my jako křesťané nemůžeme kolem nich chodit bez povšimnutí nebo se jim zdálky vyhýbat. Při pohledu na člověka, který je v nouzi, trápí jej bolest či hřích, nikdy nesmíme říct: „To se mne netýká.““ (DA 504; TV 320)

Aplikace

Ježíšův život je největším příkladem nesobecké lásky vůči všem – včetně těch, kteří si ji nezaslouží či nemohou tuto lásku oplatit. Jak se můžeš naučit projevovat stejnou lásku lidem, o nichž si myslíš, že si ji nezaslouží a kteří ti ji nemohou nijak vrátit?

Celý zákon

¹⁰Kdo by totiž zachoval celý zákon, a jen v jednom přikázání klopýtl, provinil se proti všem. ¹¹Vždyť ten, kdo řekl: „Nezcižoložíš,“ řekl také: „Nezabiješ.“ Jestliže nezcižoložíš, ale zabiješ, přestupuješ zákon. (Jk 2,10.11)

Osobní studium

Přečti si verše uvedené v tabulce a označ, zda pojednávají o „celém zákoně“, „zákoně lásky“ nebo o obou.

	Celý zákon	Zákon lásky
Mt 5,18.19		
Mt 22,36–40		
Ř 13,8–10		
Ga 3,10		
Ga 5,3		
Ga 5,14		

Těžko si dnes umíme představit, nakolik bylo Ježíšovo kázání o lásce v jeho době převratné. Podle tehdejších zbožných židů (a také podle některých v dnešní době) nemohl nikdo tvrdit, že zachovává zákon, pokud by nebral vážně všechny zákony a nařízení obsažené v Mojžíšových knihách. Jedná se celkem o 613 různých zákonů, z toho 248 pozitivních a 365 negativních.

Otázkou, kterou dostal Ježíš ohledně toho, které přikázání je největší (Mt 22,36), jej pravděpodobně chtěli zákoníci nacytat. I když Ježíš považoval každé písmenko (doslova každou „jótu“, tedy nejmenší hebrejské písmeno – Mt 5,18) Božího zákona za důležité, přesto učil, že milovat Boha a milovat své bližní jsou nejdůležitější přikázání, protože v sobě zahrnují všechna ostatní.

Ježíšovo učení také ukazuje na to, že poslušnost nemůže existovat ve vzduchoprázdnu. Vždy má vztah k něčemu nebo někomu, jinak postrádá smysl. Jinými slovy – pokud dávám desátek jen proto, že je to správné, nebo ze strachu, že pokud bych jej nedával, přišel bych o věčný život, nejedná se o vztah. Na druhé straně – pokud dávám desátky z vděčnosti za to, kolik jsem od Boha dostal, pak je tento akt založen na mém vztahu k Bohu.

Ježíš také hovořil o „závažných otázkách“ zákona, jako je „právo, milosrdenství a věrnost“ (Mt 23,23) – to vše se soustřeďuje okolo vztahu k Bohu a lidem. Proto Jakub neříká nic odlišného od Ježíšova a Pavlova tvrzení: Jakékoliv překročení Božího zákona ničí některý rozměr našeho vztahu s Bohem a člověkem. Není to tedy o tom, zda máme v zásobě dostatečný počet dobrých skutků, které by převážily ty špatné. To je poslušnost „ve vzduchoprázdnu“, která se chová tak, jako kdyby šlo jen o nás. Pokud se však obrátíme k Ježíši, začneme svoji pozornost zaměřovat od sebe k Bohu a ke službě druhým lidem.

Aplikace

Jak velká část tvého duchovního života a činů vyvěrá z lásky k Bohu a druhým lidem a jak velká ze smyslu pro poslušnost? Jsou činy z poslušnosti vždycky špatné? Možná jsi nepocítoval lásku k bližnímu, ale pomohl jsi mu pouze proto, že jsi věděl, že se to má. Co je na tom špatného (je-li vůbec něco)?

Souzení zákonem svobody

¹²Mluvte a jedněte jako ti, kteří mají být souzeni zákonem svobody. ¹³Na Božím soudu není milosrdenství pro toho, kdo neprokázal milosrdenství. Ale milosrdenství vítězí nad soudem. (Jk 2,12.13)

Osobní studium

Co se v Jk 2,12.13; J 12,48; Ř 2,12.13; 2K 5,10; Zj 20,12.13 píše o zákoně?

Bible jasně představuje, že budeme souzeni podle zákona na základě toho, co jsme udělali – ať už dobrého, či zlého. Současně však odhaluje, že na základě naší víry nás Ježíš přikryje rouchem své spravedlnosti.

Toto přikrytí s sebou nese dva aspekty: odpuštění (ospravedlnění) a poslušnost (posvěcení). „Žijte v Kristu Ježíši, když jste ho přijali jako Pána“ (Ko 2,6). „Vy všichni, kteří jste byli pokřtěni v Krista, také jste Krista oblékli“ (Ga 3,27).

Někdy se říká, že budeme souzeni nejen na základě toho, co jsme udělali, ale také toho, co jsme neudělali. Přestože je to pravda, mnoho lidí má zkreslenou představu o tom, co si pod tím mají představit. I v tomto případě Jakub naznačuje, že je nejdůležitější vztah: „Na Božím soudu není milosrdenství pro toho, kdo neprokázal milosrdenství“ (Jk 2,13).

Pokud se budeme utápět ve vlastní hříšnosti a neschopnosti se změnit, můžeme propadnout zoufalství. To však není tou správnou cestou. Naší jedinou nadějí na soudu je hodnota oběti Ježíše Krista. Důvěřujme Ježíši a připomínejme si jeho spravedlnost. Díky našemu vztahu s Kristem budeme přikryti jeho spravedlností. A tento dar nás pohání vpřed při díle, ke kterému nás Bůh povolává. Současně je však biblické varování o soudu k našemu dobru, protože sami sebe neukolébáme do stavu, kdy budeme pocítovat falešné bezpečí.

Jakub píše: „Milosrdenství vítězí nad soudem“ (Jk 2,13). Tato slova máme mít stále na paměti, obzvláště tehdy, když hovoříme s lidmi, kteří padli do těch nejhorších hříchů.

Aplikace

Už se ti někdy stalo, že jsi něco pokazil, a když jsi pak očekával jenom odsouzení nebo soud, dostalo se ti místo toho soucitu, milosti a odpuštění? Jak ses cítil? Jak můžeš zajistit, že na to nezapomeneš, až udělá něco podobného někdo jiný?

Náměty k diskuzi

„Bůh se k nám přiznává před lidmi a anděly jako ke svým dětem. Modleme se, abychom nezneuctili ‚slavné jméno‘, podle kterého jsme byli nazváni (Jk 2,7). Bůh nás posílá do světa jako své zástupce. V každém činu, který ve svém životě vykonáme, máme vyvýšit Boží jméno. To se nám podaří jen tehdy, přijmeme-li Kristovu milost a jeho ospravedlnění.“ (MB 107; MN 63.64)

K tématu si můžete přečíst kapitolu Vyšetřující soud z knihy Velké drama věků.

Otázky k rozhovoru

1. *Mahátma Gándhí shrnul pocity mnoha lidí, když prohlásil: „Mám rád Krista, ale nemám rád křesťany. Přijdou mi úplně jiní než Kristus.“ Proč není těžké pochopit jeho slova? Proč se musíme neustále dívat na sebe a na to, jak představujeme Ježíše a co děláme v Ježíšově jménu? Jakým způsobem jej představujeme ve světě kolem sebe?*
2. *Které normy a konvence jsou v naší zemi v protikladu s biblickými zásadami? Které z nich jsou zjevné, a které naopak nepatrné? Jak je můžeme – po jejich rozpoznání – použít k tomu, abychom představili ostatním evangelium a lepší způsob života na základě biblických rad?*
3. *Jedna věc je milovat svého bližního. Co však znamená milovat Boha? Diskutujte společně o tom, jak můžeme milovat Boha a jak tuto lásku můžeme vyjádřit.*
4. *„Milost zvítězila nad soudem.“ Co to znamená v praktickém životě? Jak je to možné vysvětlit lidem, kteří páchají zlo?*